

Белялов Талят Енверович

кандидат економічних наук

*доцент кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки
Київський національний університет технологій та дизайну*

м. Київ, Україна

Андрушко Андрій Олегович

*студент кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки
Київський національний університет технологій та дизайну*

м. Київ, Україна

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ДО АПК УКРАЇНИ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

В умовах світової фінансової кризи, коли є дефіцит власних фінансових ресурсів, неможливий вихід з кризи без залучення інвестицій. Особливо цінними є прямі іноземні інвестиції. Потребує прямих іноземних інвестицій і агропромисловий сектор України. На сучасному етапі інвестування інноваційних проєктів є ключовим чинником для забезпечення конкурентоспроможності продукції в АПК України.

Інвестиційна діяльність є об'єктом досліджень багатьох учених. Наукові дослідження стверджують, що політика залучення іноземних інвестицій до АПК України не є достатньо ефективною, оскільки цьому перешкоджає ряд факторів, одним з яких є недосконала організаційно-правова база для підвищення дієздатності механізмів забезпечення інвестиційного клімату. Тому аналіз залучення іноземних інвестицій до агропромислового комплексу України з метою пошуку механізмів покращання залучення ПІІ(прямих іноземних інвестицій) потребує подальших наукових досліджень та значних змін.

Від ефективності інвестиційних процесів у цю галузь залежить стан агропромислового сектору економіки України. За роки незалежності України розвиток аграрного сектору супроводжувався значними змінами форм і методів господарювання. На сучасному етапі значну проблему в економіці АПК становить слабка спрацьованість сільськогосподарської техніки її фізичне і моральне зношення істотно знижує ефективність праці аграрних господарств. І хоча Україна має природні переваги — родючі ґрунти, але на сьогодні сільське господарство є найменш перспективного галузю щодо швидкого прибутку, але є досить вигідною в перспективі.

Агропромисловий комплекс навіть в кризу приносить прибуток і забезпечує приплив іноземної валюти. Україна займає лідируючі позиції

в світі по виробництву і експорту багатьох продуктів. Щоб пояснити, звідки береться потенціал, і які можливості і ризики існують в сільському господарстві України, необхідно проаналізувати та зрозуміти, чому саме наша країна так важлива на світовому агроринку.

У 2015 році частка продукції АПК у зовнішній торгівлі України досягла 38%. Це означає, що продаж продуктів харчування приносить значні дохід і в бюджет, і приватному бізнесу. Надходження від продажу кукурудзи, соняшникової олії та інших товарів здійснюють позитивний вплив на платіжний баланс України і служить підтримкою для нестабільної економіки і навіть курсу гривні. Також сільське господарство становить 12% ВВП України. У цій сфері працює кожен п'ятий українець.

Україна — номер один в світі по виробництву і експорту соняшника.

Що стосується врожаю і експорту соняшнику, то в цій сфері рівних Україні немає в цілому світі. Ми вирощуємо 11,2 млн тонн соняшнику, а це майже третина всього насіння, виробленого в світі. Ще одне перше місце у нас з експорту соняшникової олії — 3,3 млн тонн на рік. Інші позиції України на глобальному ринку продовольства такі: 2-е місце з експорту зернових і горіхів, 3-е — по виробництву і експорту ячменю. Досягненням сільського господарства ми зобов'язані, в першу чергу, багатому природному ресурсу: незвичайно сприятливому ґрунті. Більшість країн світу НЕ володіють і десятою частиною того, що маємо ми.

Особливо плідною є південна і центральна частини України, близько 50% території становить чистий чорнозем.

Незважаючи на наявність чорнозему і багато в чому сприятливий клімат, в Україні низька врожайність: на одному гектарі аграрії вирощують менше кукурудзи і пшениці, ніж в країнах Європи.

Тому є багато причин. Це і нерозвинені технології, і відсутність державної підтримки і не вирішене питання з ринком землі. Україна славиться значними обсягами експорту. Але значне виробництво зернових відбувається не за рахунок високої врожайності, а за рахунок найбільших площ.

За роки незалежності України розроблена нормативно-правова база для надходження інвестицій та здійснення реформи АПК. Здійснення заходів державної підтримки аграрного сектору сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості та розширенню масштабів залучення іноземного капіталу. При виборі об'єктів інвестування інвестор враховує перспективність розвитку галузі, прибутковість інвестицій та рівень інвестиційних ризиків. Факторний аналіз впливу виробництва сільськогосподарської продукції на частку ПІІ до АПК України за період 2014–2016 рр галузевих напрямів інвестування наступні:

- ринкові (розмір ринку, темпи його зростання і потенціал, прибутковість);

- конкуренції (стан конкуренції галузевого ринку, наявність рівнозначних конкурентів, інтенсивність конкуренції);
- бар'єри входження до галузі (капіталомісткість галузі, наявність каналів розподілу і доступ до них, доступ до сировинних ресурсів);
- взаємовідносини з постачальниками (наявність місцевих постачальників, інтенсивність конкуренції серед постачальників);
- технологічні чинники (рівень технічних нововведень у галузі, складність продукції і виробництва, патентно-ліцензійна ситуація в галузі);
- соціальні чинники (дисципліна працівників, демографічні процеси).

В агропромисловому комплексі існує велика конкуренція, а інвестиції в аграрний сектор вважаються ризикованими. В Україні існують сприятливі для ведення сільського господарства кліматичні умови, але існує ряд факторів негативного впливу. Одним з цих факторів є використання зношеного устаткування, оскільки його використання знижує ефективність праці аграрного сектору економіки. До негативних факторів відносяться також політична нестабільність, недосконалість правового середовища, непередбачуваність і непрозорість державної політики, ризики заборони експорту, неповернення ПДВ, непередбачене введення квотування продукції та ліцензування тих чи інших видів продукції, юридичні ризики. Інвестиційний клімат у державі продовжує залишатися несприятливим через недостатній рівень захисту прав власності, в тому числі державної, а також недосконалість законодавства з корпоративного управління та низьку корпоративну культуру. Інвестиційні відносини у сфері сільського господарства неповною мірою відповідають вимогам ринкової економіки, оскільки недосконалий механізм інвестування: держава недостатньо підтримує сільське господарство, збиткова діяльність багатьох сільськогосподарських підприємств не дозволяє забезпечувати повернення отриманих інвестицій. Стратегічною задачею України є підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції та інвестиційної привабливості АПК економіки України. До заходів щодо покращання інвестування в агропромисловий комплекс насамперед належить технічна реконструкція та модернізація, капіталовкладення в охорону навколишнього природного середовища; зміцнення виробничої і соціальної інфраструктури підприємства. Основними напрямками інвестиційної програми є пошук заходів щодо покращання інвестиційної привабливості галузей АПК: визначення потреби регіону в інвестиціях для реалізації загальнодержавних інвестиційних програм, а також джерел і форм надходження інвестицій.

Факторами, що стимулюють інвестиційну діяльність в сільському господарстві, на сьогодні може бути підвищення доходів населення, покращання фінансового стану сільськогосподарських підприємств,

зміцнення платіжно-розрахункової дисципліни. Реконструкції та модернізації залучення іноземного капіталу потребує все агропромислове господарство. Надходження прямих інвестицій в агропромисловий комплекс покращить становище сільського господарства, сприятиме впровадженню нових технологій, покращанню якості переробки та зберігання продукції сільського господарства. Важливим завданням є створення інноваційного потенціалу, що здатний забезпечити належний рівень конкурентоспроможності продукції сільського господарства, державне регулювання цін на окремі види продукції та правил страхування сільськогосподарської продукції. Тому забезпечення передумов для залучення ПІІ в аграрний сектор економіки є важливим елементом аграрної політики держави. Динаміка та характер інвестиційних проектів є індикатором, що характеризує загальну ситуацію в АПК. В умовах фінансової кризи залучення іноземних інвестицій до АПК є одним із головних засобів забезпечення підвищення якісних показників економіки АПК України. Аграрний сектор економіки України може здійснити прорив на світовому ринку завдяки тому, що його потенціал ще не вичерпано.

Література

1. Закон України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» (від 18.10.2005 р. — № 298215).
2. Закону «Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (від 31.10.2008 р. № 639VI).
3. Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» (від 16.12.2006 р. № 187715).
4. Пехник А. В. Іноземні інвестиції в економіку України: Навч. посіб. — К.: Знання, 2007. — 335 с.
5. Козаченко Г. В. Управління інвестиціями на підприємстві. — К.: Лібра, 2004. — 368 с.
6. Офіційний сайт Міністерство економіки України /me.kmu.gov.ua/
7. Офіційний сайт Державного комітету статистики України /www.ukrstat.gov.ua
8. Офіційний сайт Міністерства аграрної економіки України /www.minagro.gov.ua Стаття надійшла до редакції 30 січня 2009 р.